Leto I. - Stev. 33.

Cena za Trst in Gorico 50 stotink

GORIŠKI LIST

»Goriški list« izide vsako sredo in soboto zjutraj. — Uprava uredništvo v Gorici, Corso Verdi štev. 47 - Telefon štev. 292 — Oglasi se zaračunavajo po ceniku. - Račun pri Cassa di Risparmio Gorica.

Gorica, dne 26. avgusta 1944.

Za mesto Gorica in Trst: posamezna številka 0.50 lir, polletna naročnina 26.— lir, celoletna 52.— lir. — Izven mesta Gorica in Trst: posamezna številka 1.— lira, polletna naročn. 47.— lir, celoletna 90.-

„Izboljšana metoda za osvojitev vernih množič"

Poglavje iz taktičnih navodil, ki jih je prinesla francoska komunistična revija »La lutte antireligieuse et prolétariense«, avg. 1936.

»Za uspešen boj proti Cerkvi je potrebno, da vržemo verne množice v boj za njihove koristi v vseh mogočih oblikah in na vseh področjih. Zato nikakor ni absolutno potrebno, cerkev in vero naravnost napadati. V vsakem primeru je napadanje z

zasmehovanjem
preziranjem in
zbadanqem slabo,

ker s tem ranimo vernike v tistih stvareh, ki so jim najbolj svete in jih vržemo še bolj nazaj v objem cerkve. Vernikom se je treba približati prijateljsko, bratsko prisrčno *in jim resno, mirno in potrpežljivo razlagati položaj, njihove koristi in koristi vseh, treba jim je razložiti naše načela.*

Ako hočemo, da nam protiverska propaganda uspe, moramo vedeti, da bo nemogoče, vernika pripraviti do tega, da bi svojo vero zapustil in naravnost vstopil v našo organizacijo, ne da bi prešel celo vrsto vmesnih razvojnih stopenj, v katerih se bomo mi zavzemali za njegove koristi in neposredne zahteve.

Prišel bo k nam, to je, k nam brezbožnim delavcem, šele, ko bo spoznal, da so ga v borbi za njihove koristi cerkev, duhovščina in vsi tisti, ki jim je zaupal, izdali.

To je nemogoče, boste rekli. Ne, to ni nemogoče! Nemogoče je, izpremeniti vernika v rbezboönika na en mah. Nasprotno pa je zelo lahko, ga potegntii v boj za njegove koristi

Tako se doseže cilj počasi, toda bolj gotovo«.

Dva glasova

Pred kratkim se je mudila v Gorici gospodična iz Trsta, ki je obiskala svojo znanko. Pogovor je nanesel na slovensko akademijo.

»Sem slišala, da ste imeli v Gorici krasno uspelo slovensko prireditev,« je dejala Tržačanka.

»Da že, a jaz se ne vtikam v te stvari. Veš, končno je vse to sodelovanje z okupatorjem in nima nobenega smisla silitt zraven. Kaj pa poreče gozd?«

*

Na akademijo pa je prišla tudi kmetica z Brd prav iz osrčja partizanskega raja. Ko se je po prireditvi razhajala množica na Travniku, je imela ženica solzne oči in je zaupala domobranskemu vojaku »Kako je bilo lepo! Do smrti Vam bom hvaležna za to!«

*

Plačilni promet med Nemčijo in Ljubljansko pokrajino

Reichskreditkasse v Ljubljani sporoča, da se plačilni promet med Velikonemškim Reichom in Ljubljansko pokrajino ne vrši več po nemško-italijanskem kliringu, temveč da se vsa plačila izvršujejo pri Reichskreditkasse v Ljubljani.

Obrambni boji na vseh frontah

Pri La Roche - Goyen in pri Fontainbleau so bili Amerikanci vrženi čez Seino - V Italiji nič novega - Hudi boji na vzhodni fronti

Gorica, 25. avgusta. - Preghed vojnih dogodkov nudi sedaj približno naslednjo sliko:

V Normandiji odbijajo nemške čete srdite napade angloameriških čet na ozemlju pri Toques in na področju Lissieux-a. Tudi proti sovražniku, ki je napredoval v smeri proti mestu Evreux so v teku hudi boji. V te boje posega z vnmo vojno letalstvo, ki napada neprestano prevozna sredstva, oklopnike in avtokolone. Dva mosta čez Seino sta bila porušena. Seveda tudi nasprotnik uporablja svoje letalstvo. V zračnih bojih je bilo sestreljenih dvanajst zaveziških letal. Severozapadno mesta Mantes in pri La Roche-Goyen so se morali Angloamerikanci umakniti čez Seino. Tako tudi pri Fontainbleau. Mesto Evreux je bilo bombardirano po nemških letalcih, ki so povzročili veliko škodo.

V južni Franciji se borijo posadke Marseille-a in Toulon-a proti veliki premoči sovražnika. Na severu Durance poskušajo sovražne čete oviratí premikanje nemških odredov. Vnemajo se vsepovsod hudi boji. Na tem predelu fronte in sicer na francosko-italijanskem alpskem predzemlju so v teku hudi boji s teroristi, ki se umikajo v smeri prelazne ceste. Prelaz Madeleine je po trdih bojih zopet v naših rokah.

Na italijanski fronti le izvidniške akcije in živahnejše merikanci so tu izgubili pri Anconi eno podmornico in v egejskem morju dve.

Na jugu vzhodne fronte napadajo Sovjeti z izredno močnimi odredi oklopnikov in motorizirane pešadije. Prodrli so do spodnjega Pruta. Tudi na sredini Sereta in sicer pri Romanu se razvijajo srditi boji. Okoli Varšave vodijo boje čete SS. Boljševiki na tem področju napadajo neprestano. Vendar pa se njihovi napadi vsepovsod razbijejo ob nezlomljivi brambi. Med Bugom in Narvo divjajo močni gozdni boji. Sovražnik je prodrl pri Modonu a je bil v protinapadu vržen nazaj. Tudi Pakovsko jezero je središče hudih bojev. Nemške čete so preprečile prodor boljševikov pri Dorpatu.

Tudi na tej fronti igra letalstvo zelo važno vlogo. Na splošno je letalstvo v zadnjih 24 urah doseglo sledeče uspehe: na zapadni fronti je bilo sestreljenih 60 oklopnikov, 15 topov in nad 100 motornih vozil. Razen tega še 54 raznih letal. Pri Petsamo in v bližini fjorda Veranger je letalstvo in topništvo uničilo 29 sovjetskih letal.

Severnoameriški bombniki so napadli več krajev v okrožju velemesta Dunaj. Pri tem so izgubili 28 letal, med temi 21 štirimotornih bombnikov. Tudi Tilsit in Köln sta utrpeli precej močne zračne napade.

Torej vse fronte v mrzličnem delovanju. Sila kola lomi. A kdo ima pravzaprav tako silo? Počakajmo bodočnosti — četudi nam je že danes popolnoma jasno, da se Nemčiji prav nič ne mudi. — V. R.

Prevrat v Romuniji

Kralj Mihael kapituliral - Nacionalno gibanje proti novi vladi

Berlin, 25. Romunski kralj Mihael je pozval rumunske čete, naj nehajo s sovražnostmi proti Sovjetom. Predsednik romunske vlade, maršal Antonescu je bil odstranjen. Izdaja kralja in neke anglofilske klike je omogočila ta prevrat. Kralj je imenoval neko takozvano »demokratsko« vlado, v kateri sta kot vabilo za naivneže tudi Maniu in Bratianu, ki pa je drugače vseskozi komunistična. S tem je kralj prodal Romunijo Sovjetom. Po celi državi se pojavljajo nemiri. Narodna skupina patriotov je stopila na čelo močnega gibanja proti kralju in pozvala romunski narod in vojsko, da nadaljuje boj proti boljševizmu. Razglas te skupine pravi med drugim:

Potem ko se je romunski narod in romunski vojak že leta junaško bil na frontah, je kralj Mihael — slabotno orodje v rokah male dvorne kamarile in izdajalske klike — odstranil Antonesca, izdal romunski narod in hoče prodati našo deželo našemu smrtnemu sovražniku boljševizmu.

Kralj Mihael obljublja mir! V resnici pa ta mir ne pomenja nič drugega, kot zasedbo Romunije po sovjetskih četah in s tem boljševizacijo in zasužnjenje romunskega naroda. Nesramna laž je, da so Angleži in Amerikanci zajamčili neodvisnost Romunije, kajti v resnici so oni to deželo že zdavnaj obljubili Stalinu. Kakor kralj Karol s svojo židinjo, ki je okradel Romunijo, je kralj Mihael kot plačilo za svojo izdajo, zahteval od zaveznikov zavetišče. Ima že pripravljeno letalo za beg.

V tej uri največje sile, so romunski narodnjaki sestavili romunsko narodno vlado z namenom, da zabranijo, da bi podedovana dežela, ki so jo Romuni skozi stoletja branili proti vzhodu, ne padla sovjetom v roke.

Nadalje poziva proglas vse Romune, posebno vojake, naj ne sledijo izdajalskemu kralju in njegovi dvorni kamarili, temveč da vstrajajo v boju na strani nemškega zaveznika do skrajnosti.

*

Vtis v Nemčiji

Berlin, 25. - Dogodki v Romuniji so izzvali v Nemčiji veliko ogorčenje nad izdajo kralja Mihaela in njegovo kliko. Seveda se tisk ne spušča v podrobnosti o ukrepih, ki jih je podvzela Nemčija radi nove situacije, vendar pa je jasno, da bodo ti ukrepi kmalu prišli do udejstvitve. Nova romunska demokratska vlada je kot prvi odlok razglasila splošno politično amnestijo, kar znači odpravo koncentracijskih taborov za boljševike in druge elemente nereda. Primerja se ravnanje kralja Mihaela z ravnanjem Viktorja Emanuela in Badoglia. Razen Mania in Bratiana ni noben član nove vlade politično znana osebnost, razen nekega Patrescana, ki je znan kot agent Moskve.

„Naraščajoča boljševiška tendenca v Italiji"

Stockholm, 24. avgusta Reuter priznava širjenje boljševizma v Italiji, kolikor so jo zasedli Angloameričani. Diplomatski dopisnik agencije pravi, da so boljševiki v »zvezi« italijanskih komunistov in socialistov prevzeli vodstvo. Ta razvoj je značilen za naraščajočo boljševiško tendenco v Italiji. Boljševiki lahko računajo, da se bo njih vpliv »relativno in pozitivno« še zelo povečal.

Gospodarske stavke v USA

Po uradni statistiki je bilo v USA letos v prvih treh mesecih že 1030 delavskih in nameščenskih stavk, kar je za 60 odstotkov več ko v lanskem prvem četrtletju. Največ stavk je bilo v zadnjem desetletju l. 1937. Takrat jih je bilo 4740, lani pa 3750 z izgubo 13.5 milijona delovnih dni.

Vzrok velike večine stavk so zahteve zvišanja mezd in plač. Indeks cen v trgovini na debelo se je od začetka vojne do konca lanskega leta zvišal za 45 odstotkov, nekatera živila pa so se podražila celo za 73 odstotkov in so tako tadi že večkrat zvišane mezde in plače zaostale za to podražitvijo.

ZAVEZNIKI SO ODVZELI PALESTINSKIM ŽIDOM

vse industrijske dobave za vojsko, ker so bile te predrage. Tako velja n. pr. jard bombaža iz palestinske tovarne 36 piastrov, iz indijske ali arabske tovarne pa 7 piastrov. Arabski tisk piše sedaj, da to dejstvo dokazuje, da je naseljevanje Židov v Palestini gospodarsko nezdravo.

Glas iz Trsta — Dvanajsta ura

Trst, 22. avgusta 1944.

»Goriški list« že izhaja nekaj mesecev. Dolga doba v teh dinamičnih časih, ko se vsak trenutek spreminjajo meje držav in svet preživlja svoje najpomembnejše zgodovinske ure. Vsa ta dolga zgodovinsko važna doba pa je navidezno šla mimo vseh tržaških Slovencev, ki sploh več ne dajo glasu od sebe, kakor bi bili že izumrli. Morda je bil ta molk kolikor toliko razumljiv v dobi ustanovitve »Goriškega lista«, ker je tedaj »Goriški list« prevzel vlogo, ki je vedno bila privilegij Trsta, saj je bil v preteklosti za Slovence Primorja politično Trst merodajen, dočim je Gorica imela glavno vlogo v kulturnem ustvarjanju Slovenstva v naši krajini. Toda »Goriški list« je danes edino slovensko glasilo primorskih Slovencev in brezdvomno so njegovi stolpci ravno tako na razpolago tržaškim inteligentom, kakor goriškim kulturnim delavcem, ki se jih že pridno poslužujejo in list mora v teh razmerah veljati tako za Trst, kakor za Gorico. Toda »Goriški list« še vedno čaka na tržaške sodelavce. Razen enega daljšega članka je doslej izostala vsaka tudi najkrajša politična ali kulturna originalna reportaža iz Trsta. Bojimo se, da vzroki temu molku ne služijo prveč v čast tržaškim Slovencem, ker ne moremo verjeti, da so se vsi tržaški Slovenci brezpogojno vdali sili asimilicijske politike preteklosti in se nam tudi ne zdi mogoče, da bi bili v predvojnem razdobju ali celo v zadnjih letih vojne politično tako oropali, da jim je danes vseeno, kar se pri nas dogaja. Zato ponavljamo — vzroki tej politični apatiji, tej politični nemarnosti — in naj bodo še tako tehtni, — ne morejo nikakor biti v skladu s časom, ki ga preživljamo.

Bojimo se, da bo tu pač umestno priklicati vsem v spomin priliko o umnih in nespametnih devicah. *Prišel bo ženin...*

Potrebno bo, da si pogledamo v obraz in zinemo pravo besedo. *Ravnanje tržaških Slovencev sliči močno čakanju dvanajste ure.* S tujim izrazom se tako ravnanje imenuje *atendizem.* Atendizem je včasih znak duševne lenobe, vedno pa znak malodušne previdnosti, ki je najbližja sorodnica strahopetnosti. V teh časih pa se ga zamore smatrati za zločin, kakršenkoli bodi potek vojnih dogodkov. *Atendist je vedno brezznačajnež in oportunist.* Nočemo nikakor izreči take stroge sodbe o tržaških Slovencih, ker vemo da so baš Tržačani vedno bili v prvih vrstah naše politične fronte in z največjim veseljem bi radi priznali, da smo se zmotili v naši oceni, ako bi nam dejstva govorila drugače. Prisostvujemo bujnemu preporodu našega narodnega življenja in to nam vzbuja spomine na pretekle čase. Narod ozdravlja in mi vsi mu želimo pri

tem pomagati. Prepričani smo, da ogromna večina sledi z utripajočim srcem temu preporodu tudi v Trstu, prepričani smo, da je marsikatero oko tržaških Slovencev oroselo ob čitanju o slovenski akademiji v Gorici. Vse pač lepo in hvalno, *toda vse to nam pač zelo malo služi. Vsi naši politični nasprotniki se poslužujejo hrumne in pestre propagande v kateri ima javno izraženo mnenje množic odločilno vlogo. Molk tržaških Slovencev bi v sedanjih časih zamogel pomeniti, da — jih ni!* To pa ni in ne sme biti res!

Edini izgovor, ki bi zamogel imeti kakšno veljavo, je ta, da tržaški Slovenci nimajo prave možnosti udejstvovanja. Tega dejstva ni mogoče utajiti, toda baš radi tega bi se morali v teh časih okleniti »Goriškega lista«, ki ne zastopa nobene izrazite strankarske ideje in mu je cilj le dobrobit našega naroda na tem ozemlju in vzpostavitev njegovih etniških pravic. Ker se edino komunizem v teoriji in praksi zoperstavlja takim stremljenjem, je protikomunistični značaj »Goriškega lista« nekaj samoumevnega in logičnega. Vemo, da so tudi tržaški Slovenci istega mnenja, saj so v zadnjih desetletjih prenesli dovolj gorja in trpljenja, zastopajoč isto stališče, kot ga danes zastopa »Goriški list«. Zato nam pač molk tržaških Slovencev dela pomisleke. Inteligenti Trsta naj se spomnijo prilike o nespametnih devicah. Prišel bo ženin-narod in takrat bo prepozno. Narod ne bo mogel upoštevati nikakega izgovora in ne bo sledil tistim, ki mu danes malo pred dvanajsto uro niso na strani. Narod ne more ljubiti udobnežev, ki jih je doslej »Goriški list« imenoval »srednjo linijo«, ne more spoštovati atendistov, ki mu v usodnih trenutkih ne morejo nuditi ničesar, ker sami nič nimajo v sebi. Le kdor ni čakal dvanajste ure, bo v bodočnosti imel pravico z narodom živeti in ga voditi in učiti, ali pa čast, z njim pasti. Druge poti ni. *»Tiste, ki niso ne gorki, ne mrzli, bom izpljunil!«* Besede izrečene in zapisane prav za današnje dni.

Ne čakajmo torej dvanajste ure in predvsem ne čakajmo, da se prihodnjost šele prikaže na obzorju. Razen sramote nam more prihodnjost prinesti nekaj, kar bi z našim razumom in našo voljo zamogli preprečiti. Prihodnjost je treba vstvariti, ne pa nanjo čakati, ker bomo sicer postali žrtev idej laži-filozofov, ki ne čakajo. Nič nam ne bo služilo potem priznanje, da smo sami tega krivi.

Zato pa, danes kakor vedno:

»Hic Rhodus, hic salta!«

s.r.

ZADNJA POT CERKLJANSKEGA DEKANA

Iz Cerkna nam pišejo:

V ponedeljek 21. avgusta smo spremili k zadnjemu počitku našega dragega duhovnega očeta dekana monsignorja Ivana Kunšiča.

S skrbjo in težko slutnjo smo opazovali, da je zadnji čas njegovo že zelo rahlo zdravje pod preveliko težo preočitnih krivic in razrvanih razmer vidno pešalo, pa vendar nas je presenetila in strašno zadela vest o njegovi smrti. V nedeljo so žalostno odjeknili naši gorski zvonovi in bolestno je odmeval njih otožni klic v srcih bednega ljudstva. Nismo še preboleli težke in nenadomestljive izgube nadvse ljubljenih kaplanov, ki so nam bili tako zločinsko ugrabljeni in neizprosna smrt je iztrgala iz naše srede še g. dekana v teh težkih dneh, ko nam je bilo tako potrebno njegovo modro vodstvo.

Rajni g. monsignor se je rodil v Gorjah pri Bledu l. 1872, v mašnika je bil posvečen leta 1899, med nami je pastiroval z veliko gorečnostjo in požrtvovalnostjo 27 let. Za nas — reči moramo nevredne — je veliko delal in trpel in si nabral nevenljive zasluge.

Kako zelo je bil spoštovan in priljubljen, je pokazal pogreb. Od ranega jutra so se zgrinjale množice ljudstva od daleč in blizu okrog njegovega mrtvaškega odra. Vsi so hoteli še enkrat videti ljubljenega očeta in vodnika. Po vseh licih so polzele grenke solze, ki so pričale, kako veliko izgubo pomeni ta smrt za cerkljansko duhovnijo.

Žalostnim faranom so se pridružili tudi »osvoboditelji« ter tako hoteli prepričati verne Cerkljane, da spoštujejo duhovnike. Toda ljudstvo je gledalo z ogorčenjem in pomilovalno na tiste, ki so rajnemu zadali najglobljo smrtno rano v srce in bi zdaj radi povečali slovesnost pogreba.

Rajni gospod dekan si je srčno želel z nami dočakati dan miru in konec sovraštva in preganjanja. Posebno srčno je želel, da bi mogel leči k počitku poleg dragih, ki so postali žrtev zločinskih »osvoboditeljev« — in bili zakopani brez časti kot kaki zločinci neznanokje. Gospod dekan bi bil rad dočakal dan, ko bo ves narod zlasti padlima kaplanoma vrnil zločinsko ukradeno čast — in potem bi bil zadovoljen legel še sam v hladni grob.

Truden in do skrajnosti užaljen je moral oditi od nas, a odšel je gotovo le po plačilo k Vsemogočnemu, kjer bo molil za ves ljubljeni narod in zlasti za tiste, ki jim noben zločin ne odpre oči in se pogrezajo z dneva v dan v globlje temine. Bog mu daj večni mir in usliši njegove prošnje!

Še dve novici. Pretekli teden se je poročila že tretja »tovarišica«, in sicer tako, kakor se spodobi za popolno svobodo vseh verskih in moralnih vezi.

Volitve so tudi pri kraju. Ker so bile »svobodne in prostovoljne«, so hodili po hišah in izsiljevali glosovanje. Ogromna večina ljudstva je sedalije »svobode« veliko bolnaveličana kot 25-letne sužnosti. Zdrave hribovske glave so najbolj naveličane lažnivih obljub in nezaslišano predrznih laži, s katerimi jih krmijo vsakovrstni pritepenci.

Kdor bere le partizansko literaturo in dosledno odklanja vse zdravo narodno časopisje, se nujno tako zmeša, da ne ve, kje se ga glava drži.

Novi urnik za zatemnitev

Prefekt goriške pokrajine javlja:

Zatemnitev za Gorico je - od 20. 45 zvečer do 6 ure zjutraj. Kršitelji bodo strogo kaznovani.

Dejstva in ugotovitve

Obračun po vojni

»Vse, kar smo Slovenci storili za ohranitev svojega naroda, in s tem za zagotovitev njegove bodočnosti, smo prav storili. Zato naj si nihče ne domišlja, da bo narod moral zaradi tega dajati odgovor kakim posameznikom, kakor nam to dopovedujejo razni Petri in Pavli iz Londona in od drugod. Niso voditelji sodniki naroda, temveč on njim! Vse, narodne revolucije v zadnjih sto petdesetih letih nam govore o tej resnici. Zaradi tega bo narod sodnik vsem, zlasti pa upravičenim in neupravičenim vodilnim posameznikom, najbolj tistim, ki so ga pred svetom razglasili za narod izdajalcev in sicer zaradi tega, ker je hotel ostati živ in hotel z resničnimi izdajalci in škodljivci pomesti. Slehernik, ki nam danes prerokuje svojo modrost iz tujine in nas zaradi svojega korita hoče gnati v boj za druge koristi, se bo lepega dne moral vrniti sem. Če se bo imel kam vrniti, bo to zasluga nas, ki smo se za svojo zemljo in za svojo bodočnost borili dolga leta in v kar se da obupnih razmerah. Zato bomo mi sodili vse tiste, ki nam danes govore o sodbi in jih prej ali slej poklicali na odgovor, kako so za svoj narod delali oni, ki nam hočejo danes, ko mi krvavimo zase in zanje, pamet soliti. Vsakdo bo dajal odgovor o svojem hiševanju v teh časih in dajal ga bo narodu, ki je trpel. Naj se o tem nihče ne moti! Naš narod se je te čase naučil govoriti s puško ter jo bo znal obrniti ne le proti komunistom, temveč proti vsakomur, ki se je ali se še bo izkazal za škodljivca ali zapeljivca.«

Urednik »Slov. doma« Mirko Javornik *na zborovanju na Dobrovi pri Ljubljani 13.VIII.*

Tik pred popolnim spregledanjem

Kakor poročajo iz Ženeve je prinesel ameriški list »San Francisco Examiner« članek, v katerem pravi med drugim:

»Titovo ozadje je sto odstotno rdeče. Od leta 1917 do 1920. je bil v Trockijevi armadi. Ko se je vrnil na Hrvaško so ga kot komunista zaprli. Kakor je to Daniel de Luct od agencije »Associated Press« v oktobru leta 1943. sam videl, so nosili Tito in njegovi spremljevalci rdeče zvezde na svojih čepicah, nadalje so nosili znake srpa in kladiva ter pozdravljali s stisnjeno pestjo. Titova krilatica je »Svobodna Jugoslavija!« V resnici hoče tudi on izročiti svoj narod tiraniji, ki je ravno tako velika kot v Sovjetski zvezi.«

Celo v San Franciscu, na skrajnem koncu Amerike so spregledali! Ko se bodo odprle oči še znanim peterim goriškim gospodom, bomo lahko ši svetovni politični krogi glede Tita na jasnem.

Domobransko ime

Znane so Levstikove besede: »Nikar ne mislite, da je vseeno, ali vašega junaka imenujete Bingeljbongelj ali kako drugače!«

Imena so velikega pomena. »Partizan« je tuja beseda, slovenskemu sluhu zoprna. »Domobranec«, »stražar« pa so domače besede, lepozvočne, ugotovili, da so si vsi važnejzasidrane v ljudskem spominu in izročilu.

In to partizane boli in žre! Zato se trudijo na vse načine da bi spačili in osvinjali to ime. Zato so nastali »domožgalci«, »švabobranci« itd. a vse zastonj!

Naše ime je naš program!

Vkuhavanje sadja

Gospodinje so že pred vojno često izražale željo, da bi se našel postopek, ki bi omogočil za vkuhavanje nižjo uporabo sladkorja. Saj poleg tega, da je sladkor bil že v miru razmeroma drag in je nižjim slojem omejeval konserviranje sadja, tudi vsakomur ne prijajo sladki proizvodi. Da se sadje ohrani za daljšo dobo, je nujno potrebna določena množina sladkorja. Vendar pa je tudi z manjšo količino sladkorja možno v mirni dobi konservirati sadje, n. pr. 20 dkg sladkorja na liter vode. Samo da moramo v tem primeru zliti na vsak polliterski kozarec sadja polno žlico čistega špirita ali poldrugo žlico ruma ali slivovke. Tudi je treba tako prirejeno sadje kuhati v sopari namesto 12 do 15 minut 20 do 25 minut, števši odtlej, ko voda zavre. V vojni pa si pomagamo, kakor vemo in znamo.

Čestokrat uporabljamo za konserviranje sadja z manj sladkorja razna kemična sredstva, najbolj pogosto salicil. Pomniti je treba, da smemo za polliterski kozarec sadja porabiti samo pol grama prečiščenega salicila, in nič več, sicer bi utegnil zdravju škodovati. Dojenčki in bolniki pa ne bi smeli uživati kompota, prirejenega s salicilom. Zdravim ne škoduje, pač zato, ker je količina njegove uporabe zelo majhna.

Ako imamo patentne kozarce in aparat za razgrevanje (steriliziranje), je vprašanje uporabe sladkorja docela nevažno. Saj je znano, da bi se potom razgrevanja prirejeno sadje ohranilo nepoškodovano, tudi če bi ga zalili s samo čisto vodo. S sladkorno raztopino ga zalivajo zato, ker daje sadju okus in lepšo barvo.

Pri prirejanju sadnih mezg ali marmelad si lahko prihranimo 20 do 50 od sto sladkorja in nam mezge tudi ni treba tako dolgo kuhati, ako ji umetnim potom pomoremo, da se hitreje strdi. Ko je že precej kuhana, primešamo na 1 kg marmelade 4 do 5 listov brezbarvne, v vinu raztopljene in precejene želatine. Vina sme biti samo par žlic. Potem sme marmelada samo še kratko zavreti. Pri sadju, ki nima skoraj nič pektina (to je klejaste tvarine, ki pospešuje strjenje), lahko vzamemo do 8 listov želatine, ki jih najprej na hitro pomočimo v vodo, jih nadrobno zrežemo s škarjami in jih nato namakamo na toplem kraju štedilnika v vinu.

Hišni starešina je dolžan posredovati med hišnim gospodarjem in strankami.

Zaklonišče mora biti snažno in zračno. Morebitni mrčes v zaklonišču takoj preženite in uničite!

Pravila za dobavo nakaznic za obleko

Kakor že objavljeno, bo za nakaznice za obleko treba vložiti prošnjo na pristojni občinski urad, in sicer na posebnih tiskovinah, ki jih bo izdajal isti urad.

Prošnje je treba spopolniti takole:

a) v prvem delu tiskovine, na za to določenem kraju, je treba označiti prosilčev priimek, ime, očetovstvo, datum in številko osebne izkaznice in naslov;

b) treba je poskrbeti, da bo prosilčev delodajalec pripisal na določenem mestu (približno sredi prve strani tiskovine) potrdilo o znesku plače;

b) prošnji je treba priložiti morebitna potrdila o drugih družinskih dohodkih;

d) prošnjo podpiše družinski gospodar na določenem mestu (približno sredi prve strani, tik nad delodajalčevim potrdilom);

e) na drugi strani tiskovine, na za to pripravljenem mestu, je treba označiti priimek, ime in starost (z dopolnjenimi leti) posameznih družinskih članov in navesti na desni strani poleg imen tudi zaželene dele obleke itd.

N. pr.: Brumat Franc - 17 - jopič, dva para nogavic, srajco; ali: Stanič vd. Komel Pepca - 46 - dve rjuhi, dva žepna robca; ali: Cej por. Marinič Ivanka - 21 - predpasnik, dva para nogavic, dve srajci itd.

Vse ostale dele tiskovine izpopolni urad sam.

Poudarjajo se še sledeča pravila:

1) Pri dobavi obleke imajo prednost sledeči stanovi: delavci, prisilni preseljenci, ponesrečenci, novoporočenci in novorojenčki.

2) Prošnje za tkanine in obleke se morajo omejiti na najnujnejše, vedno z ozirom na prosilčeve pokliene potrebe.

3) Pretirane zahteve (pretirane bodisi z ozirom na resnične potrebe bodisi z ozirom na gospodarske zmožnosti) se bodo vrgle v koš ali pa se bodo dale na pregled in ugotovitev gospodarski policiji.

4) Šle bodo v koš tudi prošnje z nepopolnimi ali neresničnimi podatki.

5) Ne bodo se sprejemale v poštev prošnje tistih, ki so se pregrešili zoper gospodarske in živilske naredbe; tistih, ki niso izvršili obvezne oddaje blaga v skupna skladišča; in tistih, ki niso naznanili živine.

6) Vsi delavci in uradniki - (a samo če so družinski gospodarji ali če živijo sami in gospodarsko neodvisno) -, kateri so zaposleni pri tvrdkah ali uradih, ki imajo 18 ali več nastavljencev, bodo morali zaprositi za tiskovino za prošnjo dotično upravo ali ravnateljstvo in, ko jo bodo izpopolnili, jo bodo morali zopet oddati isti upravi ali ravnateljstvu, da jo bodo ti izročili občinskemu oblačilnemu uradu. V takih prošnjah bo treba navesti tudi potrebe ostalih družinskih članov, čeprav so zaposleni drugje. Če pa bo ena in ista oseba navedena v več prošnjah, ne bo prejela ničesar.

7) Pospeševati rešitev prošenj je popolnoma brezpomembno, in to med drugim tudi zato, ker njihova rešitev ne odvisi od tega županstva.

Nakaznice za posamezne prosilce bodo prinesli na dom, koj ko jih bo pristojni urad izdal.

Potom krajevnega časopisja bo pravočasno objavljen sedež občinskega oblačilnega urada in začetek njegovega poslovanja.

VESTI IZ GORICE IN DEŽELE

Dalije, astre, krizanteme

O ljubezni Slovencev do cvetja nam pričajo pisani vrtovi, polni skrbno negovanega in lepo dišečega cvetja, ki skozi celo leto krasi naše tihe domove. Nega cvetja zahteva precej časa, a vrtnarjev trud ni nikdar zaman. Ob nedeljskih popoldnevih ga sprejme cvetje v kraljestvo najlepših barv in najfinejših vonjev in ga kratkočasi s cvetnim šahom, kjer so cvetovi šahovska polja in sončni žarki oblike, ki jih prestavlja drhteča roka hitrega vetra.

Koliko čistega veselja, vžije vrtnar vprav v teh dnevih, ko reže košate cvetove raznobarvnih dalij in rahlih astr! Med svetlikajočimi zelenimi listi se pozibavajo na vitkih in visokih steblih bogate cvetne košarice, ki jih rojstvo dneva posuje z bleščečimi rosnimi biseri. Ko pa jim prvi sončni žarki ukradejo ta dragoceni okras, odpro svoje košarice in začudeno zro v sončni zlat. Od najvažnejšega odtenka rožnate barve, preko bele in rumeno do svetlo in temno rdeče, se prelivajo barve v sončni luči. Neštetokrat jih utrga dekliška roka in si z njim okrasi svojo sobo. Dekleta pa jim osmukajo rdeče lističe in jih polože preko ustnic, da kar žare.

Dalije nam je prinesel iz Amerike Linéejev naslednik botanik Dahl. Prištevamo jih v obsežno družino košaric; ki obsega poleg svojih najmanjših zastopnic — drobcenih marjetic, tudi velike sončne rože, ki so pač največje v tej številni družini.

Iz gomolja, velikega kot naša pest, zraste precej visok in tudi košat grm. Za svojo rast potrebuje veliko moče, a malo gnojila. Velikost cvetov je odvisna od vrste dalij. Najmanjša si lahko nataknemo v gumbnico, največje pa dosežejo velikost otroke glave.

Dalije cveto od konca julija pa tja do pozne jeseni. Ne zahtevajo veliko pozornosti in so kaj hvaležne vrtno cvetje. Vrtnarji so dosegli s križanjem raznih cvetov najlepše barvne odtenke, le črne in zelene jim ni moči doseči.

Prav lepa cvetlica iz družine košaric je astra. Vrtnarji zasade drobcene sadike, ki se razrastejo v trajne grmiče. Grmičevje je precej mrko in skromno. Listi so nazobčani in hrapavi, izredno lepi pa so cvetovi, posebno cepljenih aster. Tudi pri teh je uspelo vrtnarjevi potrpežljivosti in bistroumnosti doseči lepe barvne odtenke. Izredno lepo cveto na Kitajskem, v svoji domovini. Sicer imamo tudi v Evropi neko vrsto astr, ki pa je divja in se ne da cepiti.

Prav priljubljene so v mrzlejših krajih, ker so odporne proti jesenski slani, zlasti v Ljubljani. S svojimi pestrimi barvami krase vrtove od avgusta do poznega novembra.

Dika družine košaric pa so krizanteme. So zadnje jesenske cvetlice, a so pač najlepše. Na Japonskem, kjer je zibel tega cvetja, so jim ustvarili spomenik z vrsto čudovitih pravljic, ki nam razlagajo njih izvor.

Vsak cvet zase je izredno lep, pa naj bo krizantema divja in necepljena z redkimi cvetnimi listi, ali pa skrbno negovana v posebnih cvetličnih gredah in lepih, kodrastih lističev. Vzcvete šele v oktobru, kot da bi se bale vroče ga poletnega sonca, ki bi jim opalil nežne lističe. Cveto prav do prvega snega. Z njimi izrazimo svoje spoštovanje do pokojnikov in za Vse svete trepečejo mehki cvetovi med marmornatimi nagrobnimi spomeniki in med preprostimi lesenimi križi.

Posebno draga je bila pisatelju Cankarju in njeno ime mu je služilo za naslov knjige o lepoti slovenskega leposlovja, ki ga je primerjal z belo krizantemo.

Ljubiteljica cvetlic.

Lepote našega mesta

Rimska ulica v Gorici

Ena najlepših ulic v Gorici je Rimska ulica. Ni dolga, komaj dobrih 200 m, vendar je tu središče goriškega političnega življenja, saj so v treh palačah na vsaki strani najvišje politične osebnosti Gorice po znamenitem 8 septembru.

Vsak Slovenec v Gorici gre s ponosom po Rimski ulici. Na desni strani je namreč velika, lepa zgradba — šola C. Favetti. Nekdaj je bilo tu mnogo otrok, ki so se lovili po cesti po končanem pouku. Danes pa zgradba tako ponosno stoji, saj v njej prebiva edino prava slovenska vojska — naši vrli narodni stražarji. Pri vhodu te pozdravi z nasmejanim obrazom straža. Kar vesel si, ko vidiš slovenske znake na rjavi poletni uniformi. Če si v civilu in te ne pozna, te razumljivo ne pusti naprej. Disciplina je disciplina in ni izjeme! »Ma, da si Bog!« bi rekel Srb. Položaj razreši poveljnik straže, ki pokliče dotičnega s katerim bi rad govoril. Ko pa fantje spoznajo da si »naš« potem si naenkrat v njihovi sredini in ne bo ti žal za te vesele trenutke. Vsak pove kaj veselega — seveda včasih tudi katero debelo — pa nič ne de! Vojska je vojska, se potolažiš če je preveč nerodna. Če je človek bil kdaj pri komunističnih bandah, vidi prav tu, kako velika je razlika. Tam v gozdu temni, zagonetni zakrinkani in vsega naveličani obrazi — tu vesela, rdeča in smehljajoča se lica narodnih stražarjev. Tam rdeča, okrvavljena in grozo vzbujajoča sovjetska zvezda, tu lepa in neomadeževana slovenska zastava — bela, modra, rdeča!

Delavni so ti fantje. Če ne gredo kak dan na zasede jim je kar dolgčas. Vidi se, da v borbah in idealizmu tako prekaljeni, da so kar vzrastli s puško in bombo.

Zvečer, ko mine popoldanska vročina je prijetno biti v družbi naših vojakov. Takrat se oglasi pesem. Tu vesela, tam otožna. Mrak je, in misli delujejo hitreje. Ta misli na svoje starše, ki so tam daleč na Vipavskem, Trnovem, Dolenjskem, Štajerskem...; ont na svojo ženo — ta zopet na svojo izvoljenko. »Da, prav tak večer je bil in prav toliko zvezd je bilo, ko sva si obljubila večno zvestobo. Ali še živi — tam, daleč v tisti gorski vasici — in še cveto tisti rdeči nageljni na njenih oknih?« Dva lepa, krvavordeča cveta ima še sedaj, v denarnici ima spravljena; suha sta že, a zanj vredna življenske sreče. Pripela mu jih je ob slovesu — bila sta vlažna od njenih solz, ki so se še dolgo blestele na duhtečem cvetju kot biseri jutranje zarje! Ali še živi? Ali je niso »osvoboditelji« odpeljali ali celo mučili ker ljubi njega »izdajalca belogardista«. Iz takih misli ga predrami postaven narednik, ki zakliče: »Fantje še ono — domobransko — potem pa spat!« Vsem zagore oči in po rimski ulici ter še daleč izven nje odmevajo od sten krepki glasovi naših vrlih stražarjev:

»Pest jeklena, srce je vroče
narod naš umreti noče!
V boj, v boj za dom v boj
in sovragu kletemu smrt!«

Lepa je Rimska ulica. Ko opraviš vse uradne in neuradne obiske v uradih na tej ulici, prideš na lep trg — Travnik. Kot si obiskal preje vse človeške oblasti, se ti mirno v srcu zbudi želja, da se poklониš še božji. Zato stopiš v cerkev sv. Ignacija in iz srca ti bo, kot vsakemu poštenemu Slovencu privrela iskrena in vroča molitev za naš ubogi slovenski narod, da bi Bog že vendar enkrat odtegnil šibo pravične jeze in nam naklonil lepšo in jasnejšo bodočnost!

F.

Sadne slaščice vročega poletja

(Nadaljevanje in konec.)

Črne peške pa dajejo prerezanim lubenicam prav lep videz in umetniki jih kaj radi uporabljajo za upodabljanje tihih žitij. Še rajši kot umetniki jih imajo pa otroci, ki bi v svoji nenasitnosti pojedli kar celo in s peškami vred. V nekaterih mestih prodajajo lubenice kar v kosih na stojnicah in tako si jih lahko privoščijo tudi tisti, katerih denarnice ne poznajo debelega denarja. Saj si prav tako tudi oni zažele okusnega sadja kot bogatini in tako jim ni treba le od daleč gledati lepe sadeže bogate zemlje in cediti sline. Tako si morejo za malo denarja kupiti košček ali dva te slaščice.

Olupek dinij ali melon pa je peščeno rumene barve in prerezan z žlebiči, ki gredo od enega tečaja buče do drugega. So bolj mehke kot lubenice, in njih meso nima toliko vode v sebi in vsebuje več sladkorja. Mnogi imenujejo dinije ananas, a ni pravilno, kajti ananas je manjši, mehkejši in sočnejši ter vsebuje več sladkorja.

Iz lubenic in dinij si lahko pripravimo raznovrstne deserte. Olupljene narežemo na kocke ali na fine rezine, vlijemo nanje vino ali likerje ter natresemo s sladkorjem. Tako pripravljene ne bodo teknile le prijateljem, vinskim bratcem, pač pa tudi resnim gospodinjam, nikdar zadovoljnim možičkom in godrnjajočim babicam in dedkom. Otroci bodo pa še žlice polizali. Prav izvrsten je desert pripravljen iz rdeče lubenice, ki jo narežemo na fine rezine, natresemo nanje sladko tolčeno smetano in dodamo par koščkov ledu. Poleg vsakovrstnega cenenega peciva je to izvrstna malica, s katero postrežemo svojim gostom v vročih poletnih popoldnevih.

Klic z Banjške planote

Od vseh strani prihajajo k nam vesti o kulturni in politični obnovitvi naše dežele. Milo nam je pri srcu, ko slišimo, kako so v eni in drugi vasi postavljene postojanke vrlih slovenskih stražarjev, da tam nič več ne poznajo rdečega nasilstva. Kako po raznih drugih, pod zaščito teh hrabrih rodoljubov, odpirajo slovenska kulturna društva in šole, ter razne prireditve, katere ne poznajo strankarstva, v katerih je tolmačen edini cilj vsega napora, z vero v Boga ohraniti dom in narod ter obnoviti in okrepiti njegovo zavest, ga pripeljati po poti pravice v srečnejšo in trajno bodočnost.

Kaj pa mi deset tisočeri hribovci? Kljub naši zreli narodni zavesti, ter duševnemu in telesnelu trpljenju, ki nam ga povzročajo OF (osvobodilni farbarji) s tem, da nas ropajo še tistega kar je savojcem ostalo v preteklih 25-tih letih. Kaj smemo narodu reči, da smo za njegov obstoj žrtvovali? Žali Bog malo, le malo je še tistih odločnih fantov, iz naše naj manj 90% protikomunistične mase, ki so prijeli za puško, da bi nas oteli teh težav. Preveč nasedamo lepemu pregovoru, ki pravi »za žalostjo pride veselje«, zavedati bi se mogli, da pride, ko nas mogoče več ne bo. Bog je rekel, pomagaj si, pa ti bom pomagal.

Komu moremo tožiti vse naše gorje? Pri kom smemo iskati zaščite, pred tistimi, ki blatijo ter ropajo nas in naše imetje, vse kar je narodnega in božjega? V nas samih je zaščita, od nas je odvisna naša sreča in gorje. Vzemimo vzgled po naših sosednih okrajih, bomo videli kako so fantje in možje se odzvali na klic naroda. Zapustili so gozdove, razna mesta in dežele, kjer so se poskrili in pričakovali, da bi jim drugi pridobili srečnejših dni. Prihiteli so s puško v roki v svoje vasi in tam nadomestili, nemir in gorje, z mirom sreče bratskega življenja.

Ali ni, skoro edina, naša planota, katera čaka, mogoče na nadnaravne pomoči, da ji bo čas že sam prinesel rešitve. V vseh ozirih pa vidimo, kako nas ta čas kruto vara, kako z dneva v dan zahteva večjih žrtev in, da mi vsi postajamo ena sama žrtev.

Poglejmo po vaseh kjer vlada mir, kako živahno je življenje. Poglejmo žene in dekleta, kako srečna so njih srca, kako žareče so njih oči, kako zagorele so njih lica v modrih barvah narodnih noš in prepevanju mogočnih slovenskih pesmi, nad katerimi plapola neomadeževana trobojnica.

Kaj pa pri nas? Mrtva srca, povešene glave, upadle bleda lica, ugasle oči, mesto petja, slišimo obupno vzdihovanje in jok ter žalostno donenje zvonov, danes v eni fari jutri v drugi, v poslednji pozdrav našim dragim, ki eden za drugim žrtvujejo svoja mlada življenja, za cilje židovskih rdečih trgovcev našega naroda. Mesto narodnih noš, vidimo črne rute in obleke. Mesto v senci rdeče, plave in bele smo v ognju rdeče, peterokrake boljševiške zvezde.

Fantje in možje, strnimo se v enega samega, pokažimo z dejanjem to, kar čutimo v srcu, naj nam dajo poguma obupni klici naših starih, žena, otrok in sester ter glas ki kliče po maščevanju na desetine naših nedolžnih žrtev. Strnimo se, predložimo račun grobokopom našega naroda, izvržkom naše družbe.

Pokažimo, da smo naroda vredni sinovi. Razženimo meglo smrti, da bo solnce življenja zopet zasijalo po naših gorskih vaseh.

(Hribovc.)

Ljudsko gibanje v Gorici

Goriški magistrat javlja:

Rojeni so:

Paoletič Anton, Lorenzon Silva, Klinec Nerina, Brikso Silva, Morinj Folvjo, Minimi Marija, Budak Mirko, Kucler Daniln, Sgrignoli Robert, Dell'Angela Pavle, Brumat Marija, Debenjak Morija.

Umrli so:

Juh Katarina vd. Skodnik, 82 let, gospodinja; Bregant Antonija, vd. Furlan, 58 let, tkalka! Komalj Marija por. Pičulin, 66 let. gospodinja; Beltram Karolina. 41 let, občinska uradnica; Škarabot Anton, 54 let, kmet; Dassi Lucijan, 20 let; Marnica Angel, 17 let, kmet; Mordeja Jože, 19 let; Zuk Marija, por. Cucut, 36 let, delavka; Podberšič Gurin, 26 let, kmet; Leon Alojzija, por. Galante, 71 let, gospodinja; Žgur Jožefa por. Kogoj, 64 let, šivilja; Castellani Amedej, 44 let, krojač.

Oklici:

De Cuzzani Albert, uradnik - Capurro Marija, gospodinja; Fratti Kazimir, prodajalec - De Vincentis Alsunata, gospodinja; Petralja Franc, mehanik - Farfolja Zofka, delavka; Rizza Salvator, orožnik - Ceket Ada, šivilja; Venturini Sokrat, trgovec - Brumat Lidja, gospodinja.

Poroke:

Galantini Henrik, absolvent - Fabretti Marta, gospodinja; De Stefano Boris, mehanik - Rovida Lucija, delavka; Dr. Ricci Alojz, odvetnik - Pedrini Katarina, uradnica.

Razglas

Našla se je neka vsota denarja, ki je shranjena v blagajni občinske uprave.

Kdor more dokazati da je lastnik tega denarja, ga lahko dvigne. — Županstvo Gorica.

Pogreb grofa Karla Coroninija

V zadnji številki smo priobčili vest, da je umrl v visoki starosti 74 let grof Karel Coronini - Kronberg.

V sredo dne 23. avgusta so položili njegove telesne ostanke v rodbinsko grobnico. Pokojnik je bil zelo priljubljen; njegova družina je storila mnogo dobrega Slovencem. Poleg vseh sorodnikov in znancev posebno grofa Aleksija, goriškega župana so prisostvovali pogrebnim svečanostim še nemški svetovalec, zastopnik prefekta, podžupana in drugi.

OBJAVA

Prefekt goriške pokrajine javlja:

Od danes naprej do nove odločbe je odpiranje in zapiranje trgovin sledeče:

Ob delavnikih: od 7.30 ure zjutraj do 12;
od 15 ure popoldne do 18.30.

Pekarne, mlekarne, trgovine sadja in zelenjave bodo morale biti odprte ob nedeljah in praznikih od 7.30 do 11.30 ure zjutraj.

Mesnice morajo biti odprte v soboto kot delavnikih.

Kdor bo kršil zgoraj navedeni urnik bo kaznovan po zakonu z dne 22-2-1934 št. 370.

Širite „Goriški list“

Vesti iz Trsta in okolice

Blago s črne borze ljudem na razpolago

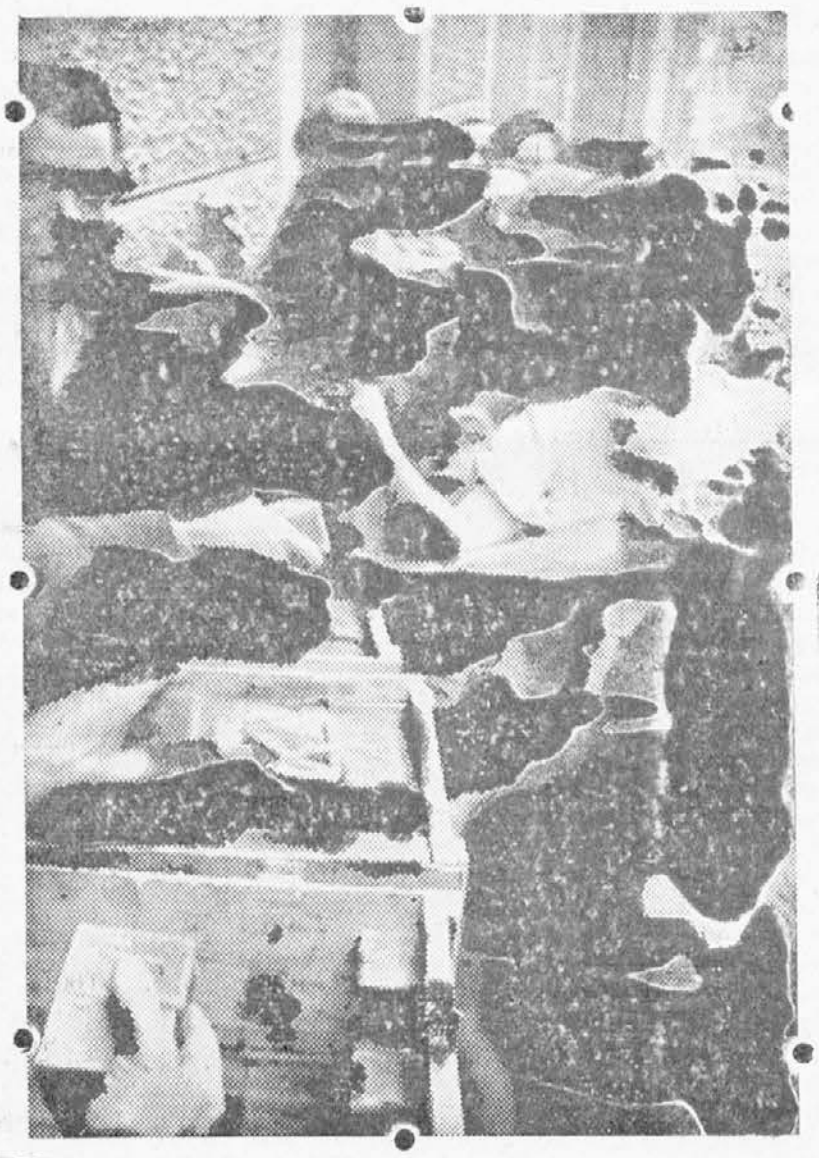

Državni komisar za pobijanje črne borze javlja:

O priliki otvoritve ene zaloge nekega veleverižnika je bilo razdeljenih ljudem, ki so bili slučajno navzoči pri tej otvoritvi, nekaj tisoč komadov mila.

Z aretacijo inž. T., gospodarja te zaloge, se je posrečilo priti na sled enemu izmed največjih verižnikov, Kot vodja neke firme, kar ga je dobro ščitilo, je ta človek neprenehoma spravljal na trg črne borze velike količine gospodarskih pridelkov in poleg tega je nakopičil v svojih skladiščih velike množine redkega blaga vsake vrste. Poleg nad 100.000 metrov tkanin je bilo pri njem najdenih mnogo usnjatih izdelkov, alkohola in izdelkov, na stotine šivalnih in pisalnih strojev in še mnogo drugega blaga. S prodajo tega blaga po nezaslišanih verižniških cenah si je inž. T. nabavil na lahek način in na škodo skupnosti ogromno premoženje.

Ljudje, ki so o priliki odkritja te zaloge mila dobili četudi mali delež tega zdaj tako redkega blaga, so pač v tem večji meri občutili, da je od vrhovnega komisarja dr. Rainerja odrejena borba proti črni borbi res energična in uspešna.

Inž. T. pa čaka zaslužena kazen.

Imena tržaskih ulic se vračajo v preteklost

Dodatno k našemu zadnjemu poročilu dodajamo še:

Tržaška občinska uprava je v skladu z oblastmi sklenila, da povrne nekaterim ulicam stara imena, ki označujejo kronologični razvoj mesta. Spremenjena so bila doslej imena sledečih ulic: Corso Vittorio Emanuele je zopet postal Contrada del Corso, ki naj spominja na pustne maškerade, ki so se v preteklosti vršile po tej ulici. Piazza Umberto I. postane Piazza S. Antonio Nuovo (Trg Novega sv. Antona). Viale Regina Margherita je zopet Via Giustiniano in Piazza Principe Umberto na Opčinah Piazza Monte Re (za zadnje ime bi bilo pač bolj umestno ime Monte Nanos! Op. ur.).

Odškodninski predlogi

Tržaška občina opozarja prizadete, da poteče 31. avgusta rok, do katerega je pregložiti odškodninske predloge za zaplenitve v prid nemški oboroženi sili oz. za razna izvršena dela. Zadevne tiskovine so na razpolago v občinski palači na Trgu Edinosti, soba 43.

Obleke za oškodovance zaradi bombnih napadov

Oškodovanci zaradi letalskih napadov, ki bivajo na področju tržaške občine in ki reflektirajo na obleko, naj vložijo svoje prošnje do 20. t. m. na posebnih tiskovinah, ki jih prejmejo pri posameznih tvrdkah.

Ukrepi proti nedisciplini v tramvajskem prometu

Naraščajoči primeri tramvajskih nezgod, ki jih povzroča nedisciplinirano vedenje posameznih potnikov, je primoralo vodstvo tramvajske družbe k ostrim ukrepom. V bodoče se ne bodo več smeli potniki obešati na tramvajska vozila. V bodoče se vožnja ne bo nadaljevala, dokler se potniki ne odstranijo s stopnišč. Motnje in zamude v voznem redu, ki bi zaradi tega nastale, bo treba pripisovati izključno nedisciplinarosti potujočega občinstva.

NA TRŽAŠKEM NEPREMIČNINSKEM TRGU

je bilo v letošnjem juniju in juliju 73 sprememb. Prodanih je bilo nepremičnin za skupno 10.790.950 lir, v mestnem središču so bila prodana 4 poslopja za skupno 8,015.650 lir, v predmestjih pa 71 stavb za skupno 2,775.300 lir.

MRTVAŠKI ZVON

Te dni so umrli v Trstu 80-letna Lucija Kerševan vdova Vanič, 72-letna Jožefina Ferluga, 66letna Santa Marinovič, 68letna Uršula Budrovič, 65-letni Jožef Perko, 35letni Bogdan Sardoč, 82letna Marija Štih, vdova Janež, 80letna Ana Šterk, 82letna Karolina Petelin, 46letni Jožef Rupelj, 80-letna Marija Poropat-Fonda, 54letni Rihard Škerjanc, 54letna Lucija Babič, 87letna Katarina Komavli, 62letna Frančiška Svitič-Čebulj, 62letni Karel Šavli, 82letna Amalija Ukmar, 34-letni Gild Cedin, 24-letni Gracijan Žubrič, 51letna Ivanka Premerl vd. Macarol, 67letna Pavla Mulina, 56letna Antonija Dobrila, 66letna Regina Peric-Rojc in 26 letna Karmela Cigoj.

Kmetijstvo

Nega živine v hlevih

Ako hočemo, da nam bo živina dajala koristi, ji moramo oskrbeti primerno bivališče in krmo, česar se mora zavedati vsak živinorejec. Mnogo manj pa mislijo naši živinorejci na nego živine. Ako želimo živino v njenih koristnih sposobnostih popolnoma izkoristiti, ji moramo poleg higienskega (zdravega) hleva in zadostne, pravilno sestavljene krme, nuditi tudi primerno nego.

K negi živine spada v prvi vrsti držanje čistote pri živini. Držanje čistoče pri živini pa se da bistveno olajšati z nastiljanjem ležišč in z odstranjevanjem umazane in mokre stelje. Za steljo služijo najbolje snovi, ki so sposobne vpijati mnogo vlage, n. pr. slama, listje itd. Čim večkrat se odstrani gnoj in umazana stelja iz hleva — poželjno je dvakrat do trikrat na dan — tem čistejšo bomo lahko držali živino in tem boljši bo sestav hlevskega zraka, brez primesi amonjaka in drugih plinov, kateri slabo vplivajo na pljuča in s tem na celotno podajanje živine in katere vpija ob molži mleko, ki postane na ta način manj okusno. Z vsakodnevnim čiščenjem živine s ščetko bomo odstranili ostanke umazanosti in prahu, poleg tega bomo s ščetkanjem poživili krvni obtok živali in s tem pripomogli do večjega uspeha v podajanju koristi vseh vrst.

Primerna nega parkljev in kopit spada prav tako k negi živine. Zlasti pri živini, ki biva stalno v hlevu, zrastejo parklji odnosno kopita tako, da živina trpi, kadar stoji ali hodi, pri tem trpi celotno počutje živali in vsled tega vpade njena proizvodnost. Često se opaža pri bikih, ki so stalno v hlevu, da nočejo skakati vprav zaradi bolečin, ki jih čutijo zaradi nepravilno zraslih parkljev. Rezanju parkljev in kopit bi morali posvečati mnogo več pažnje in bi morali v tem pogledu pričeti z nego že pri mladi živini. Najboljše sredstvo, ki pač ne potrebuje nikakih pripomočkov rezanja — razen pri konjih — pa je gibanje živine na prostem, tudi v zimskih mesecih naj se živina spusti toliko na prosto, da se pregiblje in pravilno obrabi parklje.

Tudi nepravilno rastoče rogove je včasih treba rezati, ker sicer zrastejo tako, da povzročajo živali bolečine (časti primeri pri ovnih). Ponekod režejo konice rogov tudi iz varnostnih razlogov.

Striženje je tudi neka vrsta nege živali. Pri konjih navadno strižemo grivo in rep, pri govedu rep, ponekod pa strižejo tudi daljše dlake, zlasti po stegnih zadnjih nog, da na ta način obvarujejo živali pred oprijemanjem nesnage. Zavedati pa se moramo, da služi griva kakor rep poleti za obrambo proti nadležnim insektom in jih torej ne smemo toliko skrajšati, da bi se živali zaradi tega ne mogle braniti.

Tudi pravilno pokladanje krme in odstranjevanje trdih predmetov iz krme moremo smatrati za neko vrsto nege živine. S tem, da pokladamo krmo vsak dan ob istem času (ob isti uri), preprečimo vznemirjanje živine. Razni trdi predmeti, ki jih požre živina s krmo in ki so neprebavljivi, jo tiščijo v vampu in jo na ta način vznemirjajo. Nemirna živina pa ni sposobna dajati koristi v tolikšni meri kot mirna.

Nasveti za hišo

Bolnik v hiši

Če nam v družini kdo zboli, mu moramo če le mogoče urediti sobo, kjer bo sam zase. Bolniška soba mora biti sončna in ne prevelika. Z oken moramo sneti težke zavese, ki ne dopuščajo, da bi v sobo sijalo sonce in bi prihajal vanjo sveži zrak prav tako pa poberemo iz nje tudi vse nepotrebne okraske, na katerih se tako rad nabira prah. Zmerom moramo biti pripravljeni na to, da bomo morali sobo razkužiti in nas bo pri tem vsa nepotrebna navlaka ovirala.

Bolnikovo posteljo odmaknemo od zida, tako da pridemo lahko od vseh strani do bolnika. Tako bosta zdravnik in bolničarka laže opravljala svoje odgovorno delo.

Glede prehrane in nege bolnika se potem ravnamo kar najbolj po zdravnikovih predpisih in mu skušamo tembolj olajšati delo. Bolnika ne puščamo več samega, posebno pazljivi pa moramo biti glede njegovih obiskov. Tudi v tem pogledu moramo vselej vprašati za svet zdravnika. Če je bolnik hudo bolan, smejo k njemu samo njegovi najožji sorodniki, a še ti naj ga ne motijo predolgo in naj mu ne govorijo samo o njegovi bolezni in o znancih, ki so imeli isto bolezen, pa so zaradi nje umrli. Pripovedujejo naj mu rajši kaj veselega, kar ga bo razvedrilo.

Odgovorni urednik: Dr. Milan Komar - Gorica

Ila srebrni obli

Jerzy Żulawski: 33

Pred nami so v svetlobi Zemlje vstali vrhovi — znak, da se bližamo koncu Morja mraza — ko smo opazili, da ima nebo na vzhodu nekakšno jasnejšo barvo, kakor bi ga prevlekla tenka, opalnomlečna megla. Sodili smo, da je to zodiakalna svetloba, ki se je na nerazumljiv način pojavila pri šestdesetem vzporedniku, kmalu pa smo sprevideli, da smo v zmoti. Nebo je bilo vse srebrno nad obzorjem, in zvezde so otemnele v belkastem jrtunjem svitu. Kmalu so se tudi vrhovi Timaeusa — to je bil krater, ki smo se mu bližali — zasvetili v soncu in — zacveteli na ozadju nočnega neba kakor ožarjene rože! Nobenega dvoma ni bilo več! Ta raznata svetloba, ta svit nam je oznanjal, da je zrak tod toliko gost, da se more svetiti in rdeče obarvati bele sončne žarke.

Obšla me je neznanska, sladka radost. Nasmehnil sem se Petru, ki je ves zatopljen opazoval ta pojav, potem pa sem zaklical Marti:

»Glej, tvoj otrok pride na svet tam, kjer bo lahko zadihal kakor na Zemlji!«

Okrenila je glavo in gledala tja na vzhod, pervlečen z zlato lahno kopreno, ki se je prelivala čez obzorje, kakor se je v naših srcih prelivalo upanje na novo življenje . . .

Sonce je vzhajalo počasi, počasneje kakor kdaj preje, ker se je vzpenjalo v loku, močno nagnjenem proti jugu. Ko se je celo prikazalo na obzorju, ga je obdajal soj sinjebele megle, ki se je izlival v temno ozadje. V bližini Sonca ni bilo več opazjti zvezd. Blešče se le še v oddaljenih straneh obnebja, vendar niso več raznobarvne, pač pa podobne tistim drhtečim plamenčkom, ki smo jih včasih gledali na Zemlji.

Še en lunski dan ali dva, pa bomo mogli stopiti iz tega voza in svobodno dihati lunski zrak!

V zadnji noči smo napravili ogromen kos poti.

Nočni mraz tu v bližini tečaja ni tako hud kakor na ravniku, ker Sonce tu ne zahaja tako globoko za obzorje. Ob sončnem zahodu smo prišli na Morje mraza, zdaj pa je ta planota že za nami.

Na zahodni strani se začenja gorat svet. Timaeus je njegov mejni vrh. Ravnokar gremo mimo njega.

Pred nami se razgrinja planota, ki ni več tako ravna kakor Morje mraza, pa nam vseeno ne dela prevelikih težav, tako da jo utegnemo premagati tja do sončnega zahoda. Ponoči nameravamo potovati po goratem svetu. Takrat nas bo ločilo od tečaja samo še šest sto kilometrov. A kaj je teh bore šest sto kilometrov spričo poti, ki jo imamo že za seboj!

Polni poguma in upanja smo, vsi nesporazumi, ki so nas mučili preteklo noč, so izginili kakor megla, ki se raztaplja ob vzhajajočem soncu. Moči nam daje misel, da k zaželenemu cilju ne gremo sami, marveč da vozimo s seboj tudi zarodek novega življenja. Tako lagodno, prijetno nam je, da nam včasih ni kar nič žal, ker smo zapustili Zemljo.

Le zakaj ni Tomaža z nami? Delil je z nami trpljenje; kaj bi dali, ko bi mogel deliti z nami tudi upanje v novo življenje!

Četrti dan- 78 ur po sončnem vzhodu, 0° 2' vzhod. dolžine, 65° sev. širine.

Čudna žalost mi je legla na srce. Ne vem, odkod je prišla in kaj mi hoče. Potujemo hitro, nebo nad nami se odeva v temno sinjino, ki skoznjo migljajo dotorej negibne zvezde. Vse napoveduje bližino »obljubljene dežele«, kjer bomo počivali po nezaslišanih naporih, ki trajajo »e četrti mesec, jaz pa, namesto da bi bil vesel, se vdajam čedalje večjemu otožju.

Kaj je temu krivo? Morda Zemlja, ki se vse bolj nagiba k obzorju in jo bomo kmalu izgubili izpred oči, morda grobovi, ki so zaznamovali našo pot skozi grozotno puščavo, morda notranja doživetja, od katerih se moje srce še ni opomoglo, morda misel na rajnikovega otroka, ki se bo rodil v neznanem kraju in ga čaka neznana usoda?

Saj sem miren, le ta neznosna otožnost in ta utrujenost! Oči so nam oslepele od sonca, pogled na divje planote ma utruja . . . Da bi le bil kje kak tolmunček z vodo, kaka vejica ali vsaj kaka zelena bilka! Vse naokoli je kakor ogromno pokopališče. Potujemo po dnu morja, ki je usahnilo že davno, davno, po razkrojenih slojih apnenca, iz katerega štrle izprane obržne kleči . . .

Kaj se je zgodilo s tem morjem? Nekoč je valovalo tod, dvigalo razburkane valove proti Zemlji, ki je visela kakor zlata obla sredi oblakov, ki so bežali nad vodami. Samo breg še stoji ob usahli kotlini ves strm, ogromen, razjeden od valov, ki jih ni več . . . Vetrovi so mu razvejali ostanke, zmlete v prah . . . Zdaj tudi vetrov ni več. Puščava, smrt . . .

Kako strašno hlepim po kraju, kjer bom končno ugledal življenje! O, da bi bilo to čimpreje! Kajti lahko bi mi zmanjkalo moči.

Marta je med nami najbolj potrpežljiva, toda ona ima zdaj svoj svet v sebi! Vse kaže, da na ta svoj novi svet misli češče kakor na rajnega prijatelja. Večkrat sredi dela nenadoma spusti roke in se zagleda nekam daleč v prihodnost in se smehlja lastnim mislim. Prepričan sem, da takrat gleda z očmi svoje duše drobceno, rožasto detece, iztezajoče roke proti njej. Le včasih ji globok vzdih prepodi z obraza nasmeh te neizrečene blaženosti in v oči ji navrejo solze. To je spomin na Tomaža, ki ne bo nikoli videl svojega otroka . . . Potem se spet smehlja, saj ve, da njegova duša ne bi mogla v otročiča, če ne bi bil umrl.

Marta, zaposlena z lastnimi mislimi, ne govori dosti z nama dvema, nekoč pa mi je rekla: Dobro, da sem prišla s Tomažem sem, zakaj dala mu bom novo življenje . . .

Kako ne bi bila srečna, če more tako govoriti o seb?

(Nadaljevanje sledi.)